

din B.B

— en dialog for Bjørnson og Blåsere

tekstutvalg Morten Jostad
og Wolfgang Plagge

til musikk av Wolfgang Plagge [opus 131]

Wolfgang Plagge:
din B.B.
— en dialog for Bjørnson og Blåsere

Op.131

Dette verket kom til etter bestilling fra Lillehammer Blåsekvintett og etter samarbeid med skuespilleren Morten Jostad. Musikken er tenkt framført i forbindelse med tekstresitasjon, og danner den akustiske bakveggen for Bjørnson-tekstene. De enkelte satsene er ikke musikalske versjoner av de enkelte brev; snarere fantasifulle bilder av kildene som brevene var reaksjoner på.

Tekstutvalg
Morten Jostad og Wolfgang Plagge

I

Aulestad, den 27. august 1909

Jeg flytter fra sengen og over i en mekanisk stol – og tilbake igjen. På samme måte er mitt tankeliv innskrenket. Jeg tåler så vidt lese en avis, skrive et kort brev (som dette), mens leger og omgang skriker opp: Din fremgang er enestående!

Jeg er dypt nedfor. Især fordi alt kunne ha vært godt, hvis jeg ikke hadde overanstrengt meg under behandlingen der nede i Larvik Bad. Jeg tåler knapt tenke på det.

Jeg masseres og elektriseres, gjødes og vaskes med alle styrkende saker. Hele dagen går med til det – Ja, jeg er redusert!

Derfor gjør et brev som Deres, kjære Collin, så inderlig godt. Takk!
(Men jeg tør intet skrive igjen. Det jager for sterkt opp.)

Jeg forsøkte på en kantate til Norges Vels hundreårsdag; den morer meg:

**”...Og så kom regnet –
ikke med torden og styrtende skrål,
som var et hærverk dets eneste mål.
Nei, i det spinkle og vare begynnende
hørtes melodisk et småmuntert nynnende
Som til en dans...”**

Rimene og deres tanker ble meg til jagende hunder, som hadde meg arme, benskutte hare foran seg. Jeg kunne ikke gjemme meg for dem. Jeg måtte rope på folk for å få ly.

Bare dette, vedr. mitt nye stykke: ”Når den ny vin blomstrer...så gjærer det i den gamle.” Det er med ”En Fallitt” at mitt nye stykke har mest likhet. Det vil gjøre samme varige lykke. Det er ut av samme sunne syn på familielivet, bare fra en så helt annen kant.

Direktøren for ”Kammer-Schauspiele” i Berlin, fineste scene, skrev meg til, at han elsket ”Laboremus” over nesten alle stykker fra Nord. Nu gir han det... Unnskyld brevet.

(Påskrift av Karoline Bjørnson:

Kjære venner. Det går nu godt fremover allikevel. Men for langsomt for hans virksomme ånd. Vi har godt håp – hvis intet kommer til. *Eders K.B.*)

II

København, den 7. november 1860

Godmorgen Rosalinde!

Intet passende papir finner jeg, men jeg finner det som bedre passer – en lengsel, der ikke flykter, og en glede, der trenger ord. I dag kl.5 kommer jeg, og hvor du er, hva du gjør, hvem du har tilkalt, så skal du i dag kl.5 være ved din dør og lukke meg inn.

I går skrev jeg en glødende kjærlighetsscene, i dag skal jeg også skrive, men baketter således nedsenke meg i en virkelighet, at jeg rett kan si, jeg lever helt, fullt, sterkt, varmt. – Hvor mange kan si det? Du skal se, hvor meget mer breiskuldret vår gjerning blir ved å føre et fullt utstrømmende følelsesliv. Hvor langt alvorligere vår karakter, hvor langt sannere vår omgang, vår forakt for pjatt, vår glede i det store, vår respekt for det brave. Men så skal du også se den ild som flammer ut av oss i kunsten, hvor en tar fatt og brenner. – Og dog er alt dette det minste. Det største er denne tindrende glede, denne kvalfulle angst, dette alt sprengende håp, dette dødsvangre mismot – og begge ting ofte på en gang. Se, det utvider et menneskebryst, spenner senene, klarer øyet, øver hjertet, vekker troen.

Føler du ikke, når du er sammen med andre, likesom en uhyre overvekt, i det samme du husker, at du er elsket og ingen vet det? – Således med meg, ja, når jeg skriver, klinger det i meg: Du er forelsket og elsket, derfor kan du skrive nu. –

Men hve sitter jeg nu her og skriver alt sammen? – Jeg har jo sagt hver ord tusen ganger før til deg. Men de er her hver dag nye i meg, derfor må du late som du slett ikke har hørt den før...

Din trofaste Bjørnstjerne

III

Paris, den 30. januar 1863

Min dyrebareste Karoline!

Ankommen hertil i går morges var min første gang til posthuset, hvor jeg mottok et brev fra deg, kanskje det fyldigste og skjønneste fra deg, som jeg har mottatt. Takk, min dyrebare kone! Jeg følte meg ene i den store stad og fikk følge; jeg var motløs og fikk fortrøstning!

Da jeg i forgårs aftes gikk over Köllnerbrücke alene og beklemt, og med den store og mektige Rhin til begge sider, hvir i de tusen lys kastet lange fortonende striper, og Köllner-domen like foran i aftenmørket, og glansen over byen bak den og himlen med stjerner over, da ba jeg til Gud og sa:

Herre, samle det gode i meg, så jeg kan bestå, led meg mot de halvt lysende mål derhenne bak det mørke, og bygg kjærligheten alltid større opp i meg; ti den omslutter det ekteste jeg har; gjør mitt sinn klart, så det gjenspeiler verdens under som er din storhet, og se langmodig ned på meg fra din himmel. Mine kjære som sitter tilbake i erindringen, la dem stadig føres til min tanke, så jeg blir tro mot hjem og plikt, og mitt lille fedreland, for hvilket jeg i mitt liv vil virke, la det stige som en morgen opp av en tungsindig natt, og jeg få være med som en fin stråle deri. Gjør meg stor i min lengsel, men ydmyk i min gjerning, og hold meg sammen om det ene fornødne!

Ja, det var ikke i alle ord ganske sådan, det var fyldigere; jeg forsøkte å huske det for å si deg det, så at du kunne lese det og derved be med meg.

Og nu må jeg til å fortelle. Nei, først svar på en liten ting i dit brev. Du taler alltid om at du ofte føler, som var du meg ikke det du burde være. Min kjære Karoline, når vi er sammen i kjærlighet, føler du da noen mangel? Er vi ikke da så fullstendig nok for hverandre, lever vi ikke i, for og ved hverandre? Hva har du ikke gjort mot meg? Du har gitt meg din store, varmende kjærlighet, du har kalt meg til hus, hjem og plikt, du har etterhånden samlet meg, så jeg selv i de fjerne land, i tummel og fristelse, må holde fast ved deg som den moralske støtten i mitt liv. – Og jeg er blitt fyldigere i min tanke, mer enn i følelse; ti din natur er helhet, solidaritet, jeg samles i din nærhet, jeg spres ikke på det uviktige, det forgjengelige eller narraktige. Og så har du jo gitt meg den lille gutt og dannet ham så god og mild, at jeg stemmes opp som orgelet til en salme, blott jeg tenker på ham. –

Kyss Bjørn fra meg, hils Maren, og lev vel, du kjære, du kjære!

Din Bjørnstjerne.

IV

København, den 25.juli 1865 — Til Henrik Ibsen i Roma

Gid så Djevelen gale og steke meg, at jeg ikke har fulgt mine innskytelser, ti så hadde du jo nu penger! Men ditt siste brev, skurk, var ikke trengende i den forstand. Og så hørte jeg av Thoresen at du hadde fått resten av ditt stipendium, - derfor trodde jeg du hadde penger.

Nu – du er også så over al måte uoppdragen, at du ikke skriver! Jeg lider så ved dine brev at jeg kunne gråte. Hvorfor Satan skriver du ikke? Du behøver jo ikke å frankere, men jeg behøver påminnelse, skubb, skjenn, takk, alt sånt. For du må huske hvor meget jeg står i, og allting er så heterogent. I Trondhjem foreløpig avslag, dvs. du kom som alltid for sent, de hadde utdelt, men jag har talt med en av dem, skrevet på ny, så du skal ikke tape motet om det kommer noe sent.

Jeg har i to måneder vært hjemme i København, og innsamlingen i Norge er i mellomtiden gått skitt; ti jeg kan ikke gjøre med, de andre må også benytte sine bekjenskaper; ti jeg har plyndret mine også for andre enn deg (P.A.Munchs monument, en trengende sangerinne..). Skriv meg til om du ingen annen kilde har enn meg. Overhodet skriv meg til; skriv gjentagende.

Dine utsikter er nu:

- **det du selv tjener**
- **det jeg samler (meget lite)**
- **300 fra Vitenskapenes Selsk. (søker naturligvis om 500)**
- **400 fra Stortinget**
- **en forestilling på Chr. Theater (hvis Dunker innvilger)**
- **den bi-inntekt du som hjemkommen kan erverve av en stilling ved Theatret eller Universitetsbiblioteket. (Jeg søker en post til deg der, enten du vil ha den eller ei, straks den står ledig; den er god å ta med, hvis du ikke innen den tid er fast i Theatret eller annet steds, f.eks i en avis...?)**

Å, kunne dette gå med telegraf! Himlen gi du har funnet et godt menneske og en god hjelp, himlen gi at du ikke blir bitter, og at jeg ikke har årsak deri!
Det faller meg inn: Jeg søker om det Ancherske Legat her i Danmark til deg!
Det står ingen klausul om nasjonalitet deri – og i hvert fall, det er en prøve.

Tap ikke motet, tap ikke troen på venner; eller på venner av din begavelse. Kjære Ibsen, hvorfor alle disse mørke ord? Du står nu som en av Nordens største diktere, aktet og ventet på. Du har din deilige dreng, du har dine store ideer. Du er der nede under Italias sol; du er avholdt der nede. Du har en smukk sikret fremtid, sikret av staten og av ditt eget sceniske talent. Du har hele ungdommen omkring deg. Og du har meg!

Din inderlig hengivne Bjørnstjerne

V

Aulestad, den 27.juli 1881 — Til Alexander Kielland

Kjære Kielland, du er jo så ubetinget morsom at jeg ved synet av ditt fine store seil alltid kommer i godt humør. Liker din bikk? Likker "Arbeidsfolk"? Visst "liker" jeg den; jeg ville ikke ha unnvært den for mange av mine.

Den passer så utmerket i situasjonen. Men du falt i en snare som jeg ikke er falt i da jeg skrev "Kongen" og "Det nye system" – du har av lyst til å vise hvilken allerhelvetes kar den samme Alexander Kielland dog er, forsprenget neste hver eneste situasjon; og det er din store kunst uverdigg. Det overgivne er utbrudd av kraft, og du er alltid elskverdigg å møte. Det overtegnede, det fortegnede, derimot, kan hos andre være mangel på øvelse; hos deg er det, så vidt jeg kan se, lyst til å gjøre for meget i retning av knall.

Her er morsomt å være. Uhyre morsomt! Kamp i hver eneste ting. Jeg trodde aldri at jeg i min tid skulle få oppleve et slikt alminneligg slagsmåls-paradis. Det andre må jo være til å råtne i.

Christopher Bruun kom her, som jeg nettopp hadde fått ditt kjære brev; jeg leste om svenskene for ham, og vi lo briljant sammen; han ler så godt, og han er så vakker når han ler.

Her har vært en grueligg mengde mennesker. Nu er her veranda rundt det hele hus, det er som nytt utvendigg og innvendigg; Karoline er den beste dekoratørg jeg kjenner. Og alle andre hus er malt, og stabburet nytt, og naturen vidunderlig med løfte om et utmerket år. Jeg leser Herbert Spencer og skriver på det drama som skal ut før mitt 25-årsjubileum for "Synnøve Solbakken" (sammen med et angrep på Bibelen, som også skal ut innen den tid). Til høsten må jeg dessverre forelese.

Hilsen fra Karoline til dere alle.

Din B.B.

VI

Paris, den 20.oktober 1884 — Til August Strindberg

Jeg har nu ditt telegram fra Stockholm, og min tilgivelse kan du lett få, hvis det er mer enn en stemning at du vil ha den; - det som det kommer an på, er om du noensinne kan tilgi deg selv.

Vet du hva det var? Ordene i ditt brev: Var sann, Björnson! Du är falsk som en festtalare.” Det var vitriol i ansiktet på en venn, som fra første stund han så deg, sa til seg selv: For denne mann vil jeg være en eldre bror; disse og disse er hans evner og mål; disse og disse er hans svakheter og feil, – og siden har jeg i spøk og alvor prøvd å tale til din æresfølelse som mann og til din evne som forfatter. Vitriolen fikk jeg fordi jeg ikke falt ned og tilbad, og fordi du ville dekke din egen store, store feighet.

Hvorfor skyr du forhandling om din bok? Jeg skrev mot beslagleggelsen av ”Giftgas”; jeg tilskyndet deg å gå til ærlig kamp. Men du, hva gjorde du? – Er du ikke trygg på ditt eget standpunkt?

La meg – før jeg går videre – få si deg at i mange år har jeg holdt et Malthusiansk tidsskrift; jeg har fulgt dette spørsmål, det har brent i meg. Mill og Spencer, Schopenhauer, Huxley, Michelet og Lecky har leg jest, og en rekke sideuttalelser av de forskjelligste med og mot. I Amerika har jeg av en kvinnelig professor i medisin latt meg forklare den fysiske sammenheng vedr. kvinnens kjønnsdrift, og til min forbauselse lært at den er flere – seks – ganger sterkere enn mannens; og likevel kan hun beherske seg. Jeg har talt med et forhenværende kvinnelig medlem av Ohio-forbundet og spurt og spurt, og fått ærlige svar; lest deres skrifter. Jeg har talt med en som har studert pederasteriet, og det kaster et skarpt tverr-lys inn over hele saken. Jeg har hørt anarkistenes sedelighetslov (som vesentlig faller sammen med Max Nordaus og din). Derfor, til din opplysning: Din bok inneholder ikke noe som er nytt for meg.

”Vitriol.” Ja, syre i ansiktet!

”Var omoralisk, Björnson, så som du var i din ungdom, ty den dygd, som kommer efter 50 år, den duger icke att predikas!” – Du – du vil prøve å drepe en mann i hans selvfølelse for all kommende tid. Det har så mange villet med meg, at jeg tror neste det har styrket meg mer enn noe annet.

Det er ut av denne min selvfølelse jeg sier deg, Strindberg, at du kommer aldri til å vokse fra mine råd. Ti du er defekt, der jeg er sterk, og uprøvd, der jeg er prøvet.

VII

Aulestad, den 16.juni 1889 — Til datteren Bergljot

Ønsker deg til lykke, elskelige menneskebarn! Alle flaggene opp på den deiligste sommerdags-søndag! Hanen galer i det høye gress, kyllingene, det mindre kull piper i ni-stemmig kor i sitt prektige bur under stabburstrappen, og det større over gårdsrommet, begge under sine mødres vise ledelse, seks griser synger bass og baryton borti grisehagen, skjor og kråke holder syndig leven like utenfor, under Bø smell i smell fra skytterlaget som Erling er formann i, hestenes klokker toner fra "dalom", to hingster holder humøret oppe i stallen ved å knegge om kapp til en hoppe som står der siste dag (den skal på seteren i en hingsts varetekt); farmor går rundt og neier "gratulerer", Oline er kommet og går stillere enn en mus rundt og rydder, Karen har spist opp halvdelen av mors seks par strømper og er hoven av skam og anger, Dagny tripper om i serken på støvete ben etter gårsdagen.... Og sol og fluesurr og hanegal og stillhet og flagg --- og din far, som skriver!

VIII

Høvik, den 6.februar 1891 — Til Alexander Kielland

Alexandrissime!

Jeg hadde slik glede av venstremøtet, mer en jeg kunne tenke meg; dels fordi Steen var så prektig i alle måter, dels fordi utsendingene var som i de gode gamle dager, da det var håp og tro i folk. Og så kongens og regjeringens repetisjons-dumhet! Den har kvikket oss alle sammen!

Sint? Sur? Hva skulle jeg være det for? Oppgang over hele linjen her hjemme. Enten vi seirer ved valgene eller ei, - her er et mot og et lys i folk som ingen sinne siden 1884. Bohemen og Høyre sitter, den ene i krokene, den andre i meget bekymring, som folk som ikke har aksjer i fremtide; og sosialister og den sorten har bøyd seg lojalt under Venstre. Det er, hvis vi seirer, at vår ynkelighet begynner. Men da melder jeg meg ut. – Jeg skriver atter på mitt fredsatorium (som Grieg skal sette basuner til), og trives forbannet.

Hils Beate og dine to piker, den eldste naturligvis mest; hun er selve foråret. Og hils våre felles venner, bare jeg snart kunne gjøre dem en stor glede. – Gud, som den Hedda Gabler synes meg meningsløs. Si meg bare en ting: Hvorledes vil du forklare at hun ikke gikk i stykker før? Eller at menneskene ingen anelse hadde om hva hun var ladd med? Vel, hva mener du? – Du kan ikke svare meg.

IX

Aulestad, den 17.juni 1897 — Til yngstedatteren Dagny

Kjære, søte, elskelige Dagny, jeg våknet natt til i dag og følte at du var syk. Jeg torde ikke vekke mor; men hun hadde vært våken og følt det samme. Og vi talte ikke om annet, mens vi kledde oss og spiste frokost. Så gikk vi hver til vårt; men hun var inne en gang under mitt arbeide og talt om det. Været var med regn og storm og nokså kjølig, og det stemt oss engsteligere. Så samlet vi oss alle ved middagsbordet; vi satt og spiste fløtegrøt, den aller deiligste, da det ringte i telefonen. Anna ut. Mor ropte, ”telegram fra Dagny”, og om litt kom det ut at så var. Men telefonen var meget utydelig. Anna sa: ”Jeg hører Sohn, det er en sønn.” Og så jeg frem. Ganske riktig! Selve telegrafbestyreren. De viser meg den oppmerksomhet når det er viktig. Og jeg på stedet ga det svar som du antagelig nu (ettermiddag kl.6) har lest. Men jeg kunne knapt for gråt. Og ved siden av oss gråt Anna og Bergljot. Jeg visste jo det ble en gutt! Du kunne ikke begynne annerledes; det hører slekten til fra min mor og fra din... Er han liten, eller er han stor? Gud, la oss få den hurtigst mulige beskjed! Vi fryder oss over at du er ferdig! Å, som vi er glade! Å, som det skal være herlig å se deg igjen! Å, som vi skal ha gode dager sammen etter denne svære tid. Det skal føles som seier og triumf, som livet er flyttet høyere opp, tankene lysere, fremtiden fyldigere. Hils din hjerte-mann!

Din venn far! Bestefaren, som skal ta deg og barnet i sine armer under endeløs jubelfølelse.

– free from the strains of paper;

www.2L.no

The music published by 2L Electronic Scores are free to be downloaded, distributed and printed. Commercial rights and public performance is worldwide protected by CISAC and its national associates. Its Norwegian representative is TONO.

In other words;
**These scores are free for you to obtain and prepare,
but calls for a fee to use.**

edition 20©03 Lindberg Lyd AS

2L is the exclusive and registered trade mark of Lindberg Lyd AS